Список використаних джерел

1. Али Х., Багиев Г.Л., Тарасевич В.М. Маркетинг [Текст] : [Учебник для вузов. 3–є изд] / Под общ. ред. Г.Л. Багиева. – СПб. : Питер, 2005. – 736 с.
2. Голошубова, Н. О. Оптова торгівля: організація та технологія [Текст] : [навч. посібн.] / Н. О. Голошубова, В. М. Торопков. – К. : Київ. нац. торг.–екон. ун–т, 2005. – 265 с.

Annotation. *The author presents a vision of controlling the system sales of wholesale trade. The components of the marketing–controlling elements, the main function of controlling, sales and their impact on the decision of the optimization problems of marketing. Proposed principles that provided performance–controlling sales.*

Key words: *sales, controlling, marketing, system sales, wholesale, product policy, pricing policy, communication policy.*

УДК 330.131.7:330.341.1

Стеблій Г.Я., *к.е.н., доцент Львівського інституту банківської справи Університету банківської справи Національного банку України (м.Київ)*
Тувакова Н.В., *к.е.н., доцент Львівського інституту банківської справи Університету банківської справи Національного банку України (м.Київ)*

МЕХАНІЗМ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

У *статті проаналізовано діючий механізм управління інноваційними ризиками. Уточнено класифікацію методів управління інноваційними ризикам. Запропоновано шляхи мінімізації ризиковості інноваційного проекту через вдосконалення методики обчислення фактичної величини прибутку від його реалізації.*

Ключові слова: *управління ризиками в інноваційній діяльності, оцінка та мінімізація ризиків, оптимізація ціни продукції.*

Аналіз останніх досліджень та постановка проблеми. Висока ризиковість інноваційної діяльності зумовлюють об'єктивну потребу дослідження шляхів удосконалення механізму управління інноваційними ризиками. Огляд літератури з цієї тематики показав, що більшість авторів пропонують класифікації ризиків у валютно-кредитній, інвестиційній сферах, які за змістом прямо або посередньо стосуються інноваційної діяльності, проте запропоновані ними класифікаційні ознаки є суперечливими. Деякі автори, наприклад, А.Васильєв, П. Завлін, А. Рум'янцев та інші виділяють ризики інвестування при реалізації інноваційних проектів, які вимагають дисконтування. Існує досить велика кількість визначень такого поняття, як управління ризиком, проте на нашу думку, найприйнятнішим буде визначення О.Устенко. Автор ідентифікує управління ризиками як процес впливу на суб'єкта господарювання, при якому забезпечується максимально широкий діапазон охоплення можливих ризиків, їх обґрунтоване прийняття і зведення ступеня їх впливу на нього до мінімально можливих меж, а також розробка стратегії поведінки цього суб'єкта у випадку реалізації конкретних видів ризиків [1, с.43].

Вдалу класифікацію методів управління ризиком запропонували вітчизняні економісти Л.Лігоненко, А.Мазаракі та Н.Ушакова. За цією класифікацією мінімізація ризику шляхом оптимізації ціни продукції і вдосконалення системи управління знижками підприємства належить як до економічних, так і до організаційних

методів, які застосовує саме підприємство. Однак, на наш погляд, потребує узагальнення та уточнення різноманітність підходів до питання класифікації ризиків іноваційної діяльності та управління ними, а також дослідження механізму мінімізації ризиковості інноваційного проекту. Крім того, надзвичайно мало уваги у спеціальній літературі приділено питанню ціноутворення на продукцію підприємств, які реалізовують інновації.

Мета. Метою даної статті є дослідження і аналіз існуючого механізму управління інноваційними ризиками, уточнення класифікації інноваційних ризиків і послідовності етапів попереднього аналізу та висвітлення конкретних шляхів мінімізації ризиковості інноваційного проекту.

Виклад основного матеріалу. Дослідивши існуючі, як у вітчизняній, так і іноземній літературі, підходи до класифікації методів управління ризиком, вважаємо найточнішою наступну класифікацію ризиків в інноваційній діяльності: за джерелами виникнення (зовнішні, внутрішні); за рівнем виникнення (фірмові, галузеві, міжгалузеві, регіональні, національні, глобальні); за характером (технічні, комерційні); за системністю (системні, несистемні); за реалізацією ризиків (реалізовані, нереалізовані); за змістом (управлінські, невиконання договірних умов, форс–мажорні); за здатністю до диверсифікацією (диверсифікаційні, недиверсифікаційні) [1].

Однією зі складових мінімізації ризиковості інноваційного проекту є оптимізація ціноутворення на продукцію підприємства, оскільки це прямо вплітає на показник окупності вкладених у проект коштів, на обсяг продажу реалізованої продукції та на норму прибутку.

Огляд літературних джерел і власні дослідження показали, що багато авторів пропонують у ціну продукції включати норму прибутку більше як 100% до собівартості для покриття усіх можливих ризиків при реалізації інновацій [2] :

$$P = (K-C)-(1-R)-C*r*R, \qquad (1)$$

де P – прибуток із врахуванням інноваційних ризиків;

K – ціна продукції;

C – собівартість одиниці продукції;

R – ймовірність непродажу товару за встановленою ціною;

r – ринкова ставка позичкового відсотка.

Аналізуючи наведену формулу, можна стверджувати, що вона недосконала. Перша її частина, тобто $(K – C) * (1 – R)$ показує розмір прибутку, який фактично отримує підприємство. Друга частина – $C * r * R$ – є сумою, що мінімізує розмір прибутку, який ймовірно отримає підприємство. Вважається, що різниця між $(K – C) * (1 –R)$ і $C * r * R$ є ціною ризику. Насправді це недоотримана підприємством сума.

Крім того, у даній формулі ймовірність продажу продукції за встановленою ціною $(1 — R)$, але невраховано ймовірність продажу в разі уцінки вартості товару. До того ж, як показують дослідження, аналітики оцінюючи економічну ефективність інвестицій, віддають перевагу потоковим методам. Як відомо, грошовий потік складається із суми чистого прибутку і амортизаційних відрахувань. З огляду на це, у розрахунок необхідно ввести коефіцієнт врахування податку з прибутку

$$H = \frac{100\% - K}{100\%}, \qquad (2)$$

де H – коефіцієнт врахування податку з прибутку підприємств;

K – відсоткова ставка за податком з прибутку підприємств.

Зважаючи на вказані зауваження, фактичну величину прибутку (Р) доцільно розраховувати за формулою

$$P1 = \sum[[(O1 \cdot D) + (O2 \cdot Z)] - C]^n \cdot H, \ n = 1 \quad (3)$$

де *n* – кількість звітних періодів протягом, яких реалізовуватиметься інноваційний проект;

O1– обсяг продукції, який буде реалізовано із врахуванням ймовірності продажу за встановленою ціною;

D – виставлена ціна товару;

O2– обсяг продукції, який буде реалізовано із врахуванням ймовірності продажу товару після його уцінки;

Z – ціна товару після уцінки.

Виходячи з вищенаведеної формули, розрахункова величина максимального прибутку (Р2) становитиме

$$P2 = \sum[(O1 \cdot D) - C]^n \cdot H, \ n = 1 \quad (4)$$

Як результат, ціна ризику (Р) дорівнюватиме різниці між розрахунковою величиною максимального прибутку (Р2) і фактичною величиною нетто-прибутку (Р1)

$$P = P2 - P1. \quad (5)$$

Рівень цін необхідно знижувати за рахунок норми прибутку та інших резервів, поки обсяги продажу не почнуть компенсувати недотриманий прибуток у попередніх звітних періодах. Ключовим завданням є збереження запланованих темпів окупності. Перехід до нових технологій, випуску нового продукту означає певне затягування процесу його освоєння. Своєю чергою, це збільшує період, протягом якого підприємство отримуватиме позитивні (додатні) грошові потоки. Підприємство зацікавлене у тому, щоб максимально затягнути період освоєння продукту і одночасно зацікавлене у мінімізації терміну окупності проекту. Одним з напрямків досягнення цієї мети є застосування заходів щодо економії на постійних втратах при випуску і продажу нового продукту.

Висновки. Прискорення розвитку інноваційних процесів на підприємствах різних форм власності вимагає дослідження механізмів удосконалення управління інноваційною діяльністю на мікрорівні. Оскільки інноваційна діяльність є високо ризиковою, капітало- й інтелектуально місткою, то реалізація інноваційних проектів пов’язала з різного роду ризиками. Дослідження системи та процесу управління ризиками в інноваційній діяльності дозволяє проаналізувати й оцінити чинники інноваційних ризиків та виділити шляхи захисту підприємств від них. Вдосконалення механізму управління інноваційними ризиками здійснюється через уточнення їх класифікації та методики обчислення фактичної величини прибутку від інноваційного проекту.

Список використаних джерел

1. Устенко О.Л. Теория экономического риска: Монография. – К.: МАУП, 1997. – 164с.
2. Валдайцев С.В. Управление инновационным бизнесом: Учебное пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ–ДАНА, 2011. – 343с.
3. Мазаракі А.А., Лігоненко Л.О., Ушакова Н.М. Економіка торговельного підприємства. Підручник для вузів. – К.: Хрещатик, 1999. – 800с.

Annotation. *Mechanism of innovation risks management is analyzed in the article. Classification of innovation risks management methods’ is detailed. Directions of innovation project risks minimizing through methods improvement of actual amount of*

income from its realization calculating are developed.

Key words: *risk management in innovation activity, risks estimation and minimization, production prices optimization.*

УДК 656.2.338.47:330.341.1

Шишікіна О.В., *к.е.н., доцент Чернігівського державного технологічного університету, м. Чернігів*

ІНВЕСТИЦІЙНІ РИЗИКИ МОНОПРОФІЛЬНИХ ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ

Визначені ключові фактори макро–, мезо– і мікросередовища які обумовлюють появу інвестиційних ризиків і посилення їхнього впливу на функціонування і розвиток монопрофільних виробничих підприємств.

Ключові слова: інвестиційні ризики, монопрофільні виробничі підприємства.

Постановка проблеми. В умовах трансформації ринкових відносин значно підвищилась увага до проблем інвестиційних проектів пов’язаних з реорганізацією й реформуванням промислових підприємств України. Зацікавленість науковців і практиків в розв’язанні даної проблеми обумовлена низкою об’єктивних і суб’єктивних обставин, серед яких ключову роль відіграє необхідність масштабної модернізації промислових підприємств як фундаментальної основи національної економіки, що в свою чергу потребує активізації інвестиційних процесів спрямованих на подолання високого рівня монополізму, диверсифікації монопрофільних підприємств, створення конкурентоспроможної продукції.

Невизначеність зовнішнього середовища, підвищений, порівняно з розвиненими країнами, рівень ризику обумовлюють актуальність проведення досліджень спрямованих на розробку методик аналізу ризику і управління ризиком інвестиційних проектів монопрофільних промислових підприємств з урахуванням специфіки розвитку національної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальні проблеми управління ризиками вивчалися протягом тривалого історичного періоду, починаючи із засновника класичної політекономії А. Сміта. Значний внесок у розвиток теорії ризику внесли доробки таких вчених, як І. Фішер, Ф. Найт, Дж. фон Нейман і О. Моргенштерн, М. Фрідмен, Л. Севідж, К. Ерроу, П. Шумейкер та інші. У сучасний період даній проблемі були присвячені роботи таких вітчизняних та іноземних науковців, як: І.Т. Балабанов, П.Л. Віденський, П.Г. Грабовий, В.М. Гранатуров, М.В. Грачова, А.М. Дубров, Б.А Лагоша, Є.Ю. Хрустальов, Г.Б. Клейнер, В.Н. Лівшиць, М.Г. Лапуста, Н.В. Хохлов і ін. Безпосередньо проблемам управління ризиками інвестиційних проектів присвячені праці І.А. Бланка, В.Н. Лівшиця, М.В. Грачова, Г.Ю. Попової, Є.С. Стоякової, Р.В. Пікус та багатьох інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значну кількість досліджень, пов'язаних з розробкою методів і технологій управління ризиком інвестиційних проектів, наукова розробленість даної проблематики не була представлена в достатній мірі. Недостатньо відображені в наукових дослідженнях питання управління ризиками інвестиційних проектів реорганізації промислових підприємств, зокрема, характерних для національної економіки мо-